

Minnesord

Tomas Englund 1946–2026

Tomas Englund, professor emeritus i pedagogik vid Örebro universitet, har gått bort efter en tids sjukdom. Tomas grundade tidskriften *Utbildning & Demokrati* 1992 och var sedan under många årtionden tidskriftens redaktör och fram till kort före sin bortgång en mycket aktiv deltagare i redaktionen. Det går inte att med ord uttrycka hur mycket Tomas arbete betytt för tidskriften.

Örebro var Tomas födelseort, och trots anställningar på andra lärosäten i Sverige och gästforskarvistelser vid universiteten Columbia, Stanford, Wisconsin Madison samt Michigan State, förblev Örebro hans hemort. Genom sin grundutbildning var Tomas gymnasielärare i historia, samhällskunskap samt socialkunskap och han arbetade som sådan under åtta år. Före disputation hann han även vara verksam som universitets- och högskolelärare i ekonomisk historia och som forskningsassistent. Sin doktorsexamen i pedagogik tog Tomas i Uppsala 1986 på avhandlingen: *Curriculum as a Political Problem. Changing Educational Conceptions with Special Reference to Citizenship Education*, som gavs ut i två volymer, och han blev utnämnd till docent i pedagogik året efter. Tomas var därefter verksam som lektor, och senare professor, vid Uppsala universitet fram till 1998. Under några år var han samtidigt tillförordnad professor i pedagogik vid dåvarande högskolan i Örebro och vid lärarhögskolan i Stockholm. Från 1999 var Tomas verksam som professor i pedagogik vid Örebro universitet.

Med start 1987 ledde Tomas den forskarmiljö som först hette Soc-INN (Socialisationens innehåll och medborgarskapets dimensioner) och senare Utbildning och Demokrati. Gruppen har varit en viktig vetenskaplig hemvist för flera av oss och många andra forskare liksom för generationer av doktorander. Forskarmiljöns inriktning har stark koppling till Tomas breda och djupa forskningsintressen. I dess centrum finns utbildningspolitiska frågor om medborgarfostern och skolans roll i samhället liksom utbildningsfilosofiska frågor där pragmatism, och särskilt John Dewey, varit en viktig referens. Kommunikation och deliberation, med Jürgen Habermas teorier i centrum, var även de viktiga noder i Tomas arbeten. Andra teoretiska

utgångspunkter, eller *ståsteder* i Lars Løvlies norska språkdräkt, som kan lyftas fram i hans omfattande gärning, är läroplansteori och didaktik, inklusive samhällsvetenskapernas ämnesdidaktik. Tomas har under sin verksamhet omfattat en generös definition av pedagogikämnet där många inriktningar rymts. Samtliga forskningsområden åt vilka Tomas ägnat sitt intresse fördjupades genom hans rika samarbete med det trettiotal forskarstuderande han handledde. På så vis har han öppnat dörren till pedagogik som vetenskap för en stor grupp pedagogikforskare, där många har vittnat om Tomas djupa tilltro till sina doktorander och deras projekt.

Bland den mängd forskningsprojekt Tomas varit ledare för och deltagit i kan några särskilt lyftas fram; det riksbanksfinansierade projektet "Läraren i samhällsomvandlingen 1940–2003 - den goda läraren som diskursiv konstruktion på olika samhällseliga arenor" och de vetenskapsrådsfinansierade projekten "Utbildning som deliberativ kommunikation"; "Vadå likvärdighet?"; "Utbildning som medborgerlig rättighet – föräldrarätt, barns rätt eller..." samt "En värdefull skola – en studie av värdepremisser i främjande och förebyggande program i skolan i relation till skolans värdegrund och till barnkonventionen".

Under sin långa forskarkarriär har Tomas också utvecklat rika internationella nätverk, med personer som Lars Løvlie, Kirsti Klette, Berit Karseth och Tone Dyrdal Solbrekke från Norge; Stephen Ball, Geoff Whitty och Ivor Goodson från Storbritannien, Ciaran Sugrue från Irland, Cleo Cherryholmes, Tom Popkewitz, David Labaree, David Hansen och Lynda Stone från USA samt Gert Biesta som var gästprofessor och hedersdoktor vid Örebro universitet, för att nämna några. Som ett led i att skapa och upprätthålla dessa nätverk deltog Tomas återkommande i internationella konferenser, främst NERA, ECER och AERA. Vid flera tillfällen reste grupper av doktorander tillsammans med Tomas på dessa konferenser och för många av oss var det ett första möte med den internationella forskarvärlden. Tomas medarrangerade också många konferenser och var involverad i flera större forskarskolor, som Utbildningsvetenskap med inriktning mot didaktik och Teknikburna kunskapsprocesser. Han var flitigt anlita för olika typer av vetenskapliga uppdrag i både Sverige och Norge. Förutom sina omfattande insatser för *Utbildning & Demokrati* var Tomas redaktör och redaktionsmedlem för ett antal nationella och internationella tidskrifter. Han var dessutom ofta anlita som granskare.

Genom sitt engagemang i alla de ovan nämnda sammanhangen lever Tomas vetenskapliga gärning vidare, men som person är han saknad av många.

För tidskriften Utbildning & Demokrati

Emma Arneback

Andreas Bergh

Ylva Bergström

Kicki Ekberg

Lars Erikson

Carin Fröjd

Eva Hultin

Johannes Rytzler

Carl Anders Säfström

Ulrika Tornberg

Emma Vikström

Ninni Wahlström

Matilda Wiklund

Ann Öhman Sandberg

Leif Östman

Samt många nuvarande och tidigare redaktionsmedlemmar

